

Najproduktivniji u senci drveta

piše: Gaj Peri
g.peri@emagazin.co.yu

Kako se u proteklim decenijama razvijao poslovni prostor i kakvu kancelariju i radno okruženje možemo da očekujemo u budućnosti?

Šta čini dobro mesto za rad? To je pitanje koje postavljaju vodeće kompanije i sve veći broj mladih stručnjaka koje najmoćnije firme žele da privuku. Jedan od najvažnijih aspekata radnog mesta i efekat koji ono ima na produktivnost i opštu dobrobit je njegova lokacija u odnosu na mesto gde ljudi žive, kupuju i provode slobodno vreme. Tokom najvećeg dela XX veka ove aktivnosti su se sve više prostorno udaljavale, do tačke u kojoj su se gradovi srednje veličine, kao Atlanta, raširili toliko da je udaljenost između predgrađa iznosila oko 200 km. Naravno, ovo je uticalo na okolinu i trošenje energije, a manje su poznate posledice koje je to imalo na zdravlje ljudi i njihovu produktivnost, u krajnje negativnom smislu. Hipertenzija, dijabetes i gojaznost su nesumnjivo povezani sa načinom života koji podrazumeva prelaženje velikih distanci u toku dana, u cilju ispunjenja

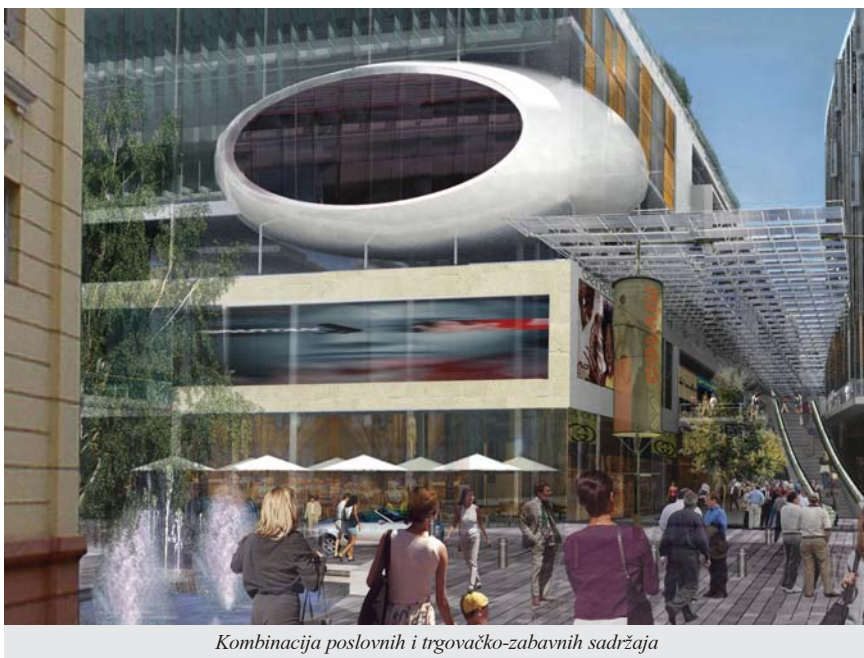
svakodnevnih obaveza, što je svakako podstaknuto funkcionalnim razdvajanjem zona grada.

Seoba kancelarije u dom

Verujem da će jedna od najvećih fundamentalnih promena u narednim decenijama biti smanjenje udaljenosti između životnog i radnog mesta. Ljudi će očekivati da pogodnosti svake vrste budu pored njihove kancelarije. Mnogi će izabrati da rade kod kuće jedan ili više dana u nedelji, kako bi izbegli gubljenje vremena u prevozu i proveli više vremena sa porodicom. Drugi će izabrati da žive u kombinovanim, poslovno-stambenim prostorima, ili prilagodljivim potkrovljima, koja se mogu koristiti na

više načina. Važno je napomenuti da Hjuston, jedan od najrazuđenijih gradova, danas ne može da odgovori zahtevima za rezidencijalnim prostorom u svom nekada striktno komercijalnom i poslovnom centru - to je bilo nezamislivo pre deset godina. Dakle, dok se američki gradovi sabijaju, suštinski postajući više nalik evropskim, mnogi evropski gradovi, posebno u centralnoj Evropi, vraćaju se unazad, u XX vek, podražavajući američke forme i način života poslednjih decenija. Ipak, verujem da će Evropa samo flertovati sa ovim trendom - socijalni, ekonomski i ekološki interesi će sprečiti nefunkcionalno širenje gradova kakvo se dogodilo u Americi. Kancelarijski prostori će nastaviti da rastu unutar grada ili

Tehnologija i zdrav razum se ujedinjuju da naše radno iskustvo naprave više socijalnim, prilagodljivim, efikasnijim i ultimativno zdravijim

Kombinacija poslovnih i trgovačko-zabavnih sadržaja

Autorov hipotetički masterplan Hjustona iz 1986.

Enterijer autorove kancelarije u Varšavi

će postati sastavne komponente višenamenskog kompleksa, koji će promovisati stimulativniju i višedimenzionalnu atmosferu. Na primer, veoma je važno da rekonstrukcija Poslovnog centra *Ušće* bude tek prvi korak u njegovoj modernizaciji - planirani tržni, zabavni i kulturni objekti, zajedno sa restoranima i kafeima, će ga zaista učiniti radnim mestom za ovaj vek.

Iskustvo sa MIT-a

Ovo je paralelno sa načinom na koji studenti i fakulteti na prestižnim univerzitetima, kao što je MIT (*Massachusetts Institute of Technology*), koriste svoje lokacije. MIT je bio jedna od prvih velikih zona potpuno opremljena bežičnom mrežom, a posledica toga je da su restorani, barovi, stepeništa i univerzitetske bašte pretvoreni u radna mesta. Univerzitetska biblioteka je

većim delom zamenjena potpuno mobilnim i međusobno povezanim laptopovima. Nakon 4 do 6 godina u ovakvoj sredini, uvučeni u tradicionalnu kancelariju će se ovi studenti, izvesno, razboleti. Njihov najproduktivniji period bi mogao da bude za vreme sunčanih dana u senci velikog drveta. Nije iznenađujuće da je Njuberi ulica, popularno mesto bostonskih studenata i zaposlenih u bostonskim prestižnim kafeima, danas skoro potpuno pokrivena kafeima i restoranima koji omogućavaju bežičnu mrežu, uglavnom besplatno. Studenti i zaposleni rade i održavaju sastanke na

ovim neformalnim mestima. "Vrući stolovi" koje smo godinama koristili možda više neće biti unutar tradicionalnih poslovnih zgrada. Širenje ovog trenda u svetu pokazuje relokacija poslovnih parkova pored univerzitetskih zona, kao i sabijanje, reprogramiranje i urbanizacija jednonamenskih kancelarijskih zona. U najnaprednijim i dinamičnim ekonomijama novi projekti univerzitetskih lokacija, od Dablina do Dalasa, pozicionirani su u srcu grada. Podsticanje kreativnosti kroz slučajan susret ili neočekivano mešanje ideja je preuzelo prednost nad jednostavnim, linearno fokusiranim modelom radnog mesta. U naprednim ekonomijama su inovacija i kreativnost danas glavna premija i smatraju se najvažnijim generatorima prihoda.

Ovo je, na rafiniran način, urađeno i unutar kancelarija. Atraktivne stepenice u poslovnim zgradama ne ohrabruju zaposlene samo da obezbede minimum vežbe i smanje zavisnost od liftova na kratkim distancama, već podstiču kreativni potencijal za organizacijom neformalnih sastanaka među, obično asocijalnim, kolegama. Fasade zgrada će biti u mogućnosti da se modifikuju tokom dana, postajući manje ili više propusne za čuvanje energije, ili će se menjati, kao gigantski ekrani, u estetske ili marketinške svrhe. Ali, ove hi-tech fasade neće biti izgrađene kao perfektno zatvoreni kontejneri, kao u proteklih nekoliko decenija. Laptopovi, koji su traženi više od desktop računara, prilagodljiviji su promenama temperature i vlažnosti vazduha. Još važnije, ljudima je jednostavno potreban direktan pristup svežem vazduhu. Očekuje se da će ove fasade imati prozore koji će se otvarati na komandu korisnika kancelarije.

Sve u svemu, videćemo tehnologiju i zdrav razum upotrebljene da naše radno iskustvo naprave više socijalnim, prilagodljivim, efikasnijim i ultimativno zdravijim. Ovo će se dešavati ne samo sa poslovnim zgradama, već i sa gradovima u celini. ■

O autoru

Gaj Peri je osnivač i predsednik *INVI (Investment Environments)*, firme specijalizovane za strategije razvoja, masterplaniranje i arhitekturu. Ranije je bio potpredsednik kompanije *TrizecHahn*. Na Harvardu i Univerzitetu MIT je gostujući profesor. U Beogradu je angažovan kao konsultant na projektu Poslovnog centra *Ušće*.